

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΠΑΤΡΑΣ

«Το φαινόμενο
της Βίας στον
Αθλητισμό»

Ερευνητική Εργασία Α3' τάξης Λυκείου

2013-14

ΣΧΟΛΙΚΟ ΈΤΟΣ 2013/14

«ΘΕΜΑ: Το φαινόμενο της Βίας στον Αθλητισμό»

Ερευνητικό ερώτημα: «Ποια τα αίτια, οι τρόποι εμφάνισης, τα αποτελέσματα και οι τρόποι αντιμετώπισης της βίας στον αθλητισμό;»

Ερευνητικό υποερώτημα: «Τί είναι οπαδική βία και χουλιγκανισμός ;»

Ονόματα μελών ομάδας:

- Γιαννικόπουλος Φώτης
- Αναστασόπουλος Δημήτρης
- Σταματόπουλος Απόστολος
- Φραντζής Χρήστος
- Οικονόμου Νίκος

Όνομα Υπεύθυνου καθηγητή: **Παυλάκης Ιωάννης**

Πάτρα 13/12/13

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	4
ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ	5
Εισαγωγή	5
Μορφές βίας	6
Η ΟΠΑΔΙΚΗ ΒΙΑ.....	6
Χουλιγκανισμός.....	10
Αίτια χουλιγκανισμού.....	11
Κρούσματα - ιστορία χουλιγκανισμού.....	12
Στην Ελλάδα.....	16
Η ΒΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΑ	18
Τρόποι-προϋποθέσεις για την καλλιέργεια αθλητικού πνεύματος	18
Συμπεράσματα	20
Πηγές - Βιβλιογραφία.....	21

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο φανατισμός και η πολεμική διάθεση που δημιουργείται στα γήπεδα έχοντας δύο «στρατούς» με δικά τους σύμβολα, χρώματα, ήθη κι έθιμα, που μάχονται μέσα στο χόρτο ή το παρκέ μέσω τρίτων. Οι αθλητές, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν τους «πολεμοχαρείς» οπαδούς, αθλούνται και εκτονώνονται. Οι απλοί παρατηρητές όμως δεν καταφέρνουν πάντα να ξεδώσουν μόνο μέσα από φωνές, χρειάζονται έναν νέο τρόπο εκτόνωσης. Τότε γίνεται πιο εύκολο να βρίσεις, να πετάξεις κάτι στον αγωνιστικό χώρο ή ακόμα και να μπεις μέσα. Το χειρότερο όμως, είναι όταν οι δύο αντίπαλες ανθρώπινες μάζες βρεθούν αντιμέτωπες και το πράγμα εύκολα ξεφεύγει. Δυστυχώς τα προβλήματα κοινωνικοποίησης κάποιων ατόμων, κάνει την βία εύκολη διέξοδο για αυτά, αντιλαμβάνονται λανθασμένα την καταξίωση στον κύκλο τους. Στους συνδέσμους οργανωμένων οπαδών οι οποίοι συνήθως μένουν στην προώθηση της οπαδικής υποκουλτούρας και την στήριξη της ομάδας τους ακόμη και με βίαια-παραβατική συμπεριφορά βρίσκουν καταφύγιο τα εν λόγω άτομα.

Η βία δεν είναι ποτέ η λύση και σε μια ιδανική και ιδεατή κοινωνία, σε μια τέτοια άλλωστε ίσως να μην υπήρχε καν. Το κακό όμως είναι πως σε όλη την ιστορία της ανθρωπότητας έπαιζε σημαντικό ρόλο. Ίσως είναι τελικά στο DNA μας και απλά ψάχνουμε αφορμή να την εκφράσουμε; Πρέπει να σκεφτόμαστε πως είναι αδιανόητο και παράλογο να χτυπιόμαστε ή να σκοτωνόμαστε επειδή απλά υποστηρίζουμε κάτι διαφορετικό από κάποιους άλλους. Ο αθλητισμός είναι μια όμορφη και υγιής ασχολία, ακόμα κι όταν απλά τον παρακολουθούμε. Τα ομαδικά αθλήματα για τους συμμετέχοντες στον αγωνιστικό χώρο δεν έχουν στόχο τον πόλεμο, αλλά την άθληση και την ευχαρίστηση της συμμετοχής με στόχο τη νίκη όχι όμως με οποιοδήποτε τίμημα. Για τους φιλάθλους θα πρέπει να έχουν σαν μοναδικό σκοπό την απόλαυση ένα αθλητικού θεάματος σύμφωνα με τα ιδανικά του «ευ αγωνίζεσθαι».

ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θα προσεγγίσουμε το θέμα της βίας στον αθλητισμό από την κοινωνική του διάσταση. Η βία είναι φαινόμενο που εμφανίζεται συνήθως ταυτόχρονα και με άλλα κοινωνικά φαινόμενα όπως την φτώχεια, την καταπίεση, την ανισονομία, το ντόπινγκ, το ρατσισμό, την ξενοφοβία, τα κλειστά κυκλώματα και τον παραγοντισμό, την άκρατη εμπορευματοποίηση, την μετατροπή του φίλαθλου – οπαδού σε καταναλωτή του αθλητικού προϊόντος, την υποταγή του αθλητισμού στους νόμους της ελεύθερης αγοράς. Η εμφάνιση της στον αθλητικό χώρο με τη μορφή του χουλιγκανισμού είναι κοινωνικό φαινόμενο με χαρακτηριστικά το φανατισμό και τη πολεμική διάθεση και δημιουργείται στα γήπεδα έχοντας δύο «στρατούς» με δικά τους σύμβολα, χρώματα, ήθη κι έθιμα, που μάχονται μέσα στο χόρτο ή το παρκέ. Ο χουλιγκανισμός αποτελεί κομμάτι του ευρύτερου προβλήματος της νεανικής παραβατικότητας που μαστίζει τις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες.

Οι αθλητές, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν τους «πολεμοχαρείς» οπαδούς, αθλούνται κι εκτονώνονται. Οι οπαδοί των ομάδων όμως δεν εκτονώνονται μόνο μέσα από φωνές, αλλά και με βρισιές ρίξιμο αντικειμένων στον αγωνιστικό χώρο ή ακόμα και με είσοδο τους μέσα σ'αυτόν. Πολλές φορές δυστυχώς υπάρχουν και συμπλοκές ανάμεσα σε οπαδούς αλλά και ανάμεσα σε οπαδούς και παίκτες.

Τέτοια φαινόμενα βίας παρατηρούνται συνήθως στα ομαδικά αθλήματα γιατί υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί και αντικρουόμενα οικονομικά συμφέροντα ή πολιτικά παιχνίδια και παρασκήνιο. Στον οργανωμένο επαγγελματικό αθλητισμό κυρίως στο ποδόσφαιρο στο οποίο υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί των ομάδων και λειτουργεί η ψυχολογία της "μάζας" στα γήπεδα, ο ανώνυμος φανατισμένος οπαδός που πολλές φορές είναι περιθωριοποιημένος και αποκλεισμένος κοινωνικά εκφράζει με τη βία την αντίδραση του σε αυτή του την απομόνωση...

Ενώ λοιπόν οι νέοι μεγαλώνουν διδασκόμενοι στα σχολεία τις αξίες και τα ιδανικά του «ευ αγωνίζεσθαι», στους αθλητικούς χώρους δεν συμβαίνει πάντα έτσι....

ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ

Ατομική.
Ομαδική.

Σωματική: είναι η καταδυνάστευση των σωματικών δυνάμεων του ανθρώπου (όταν με σωματικές ποινές και τιμωρίες επιδιώκουμε τη συμμόρφωση των άλλων προς τις απαιτήσεις μας).

Ψυχολογική: είναι όταν επιδιώκουμε, με την απειλή κακού, το οποίο προκαλεί φόβο στον απειλούμενο, να τον εξαναγκάσουμε να δεχτεί τις απόψεις μας.

Οικονομική.

Κοινωνική: εγκλήματα, ληστείες, απαγωγές.

Επαναστατική: προκαλείται ως αντι-βία στη βία του κράτους.

Οπαδική: Αυτή που εμφανίζεται στους αθλητικούς χώρους από οπαδούς ομάδων .

Η ΟΠΑΔΙΚΗ ΒΙΑ

Βία δεν παρατηρείται στο μαζικό αθλητισμό, γιατί δεν υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί ούτε αντικρουόμενα οικονομικά συμφέροντα ή πολιτικά παιχνίδια και παρασκήνιο. Οι αθλητές δεν είναι πρωταθλητές, αθλούνται για τη χαρά της συμμετοχής στο παιχνίδι, στον αγώνα και για να ασκηθούν.

Στον οργανωμένο επαγγελματικό αθλητισμό και κυρίως στο ποδόσφαιρο, στο οποίο υπάρχουν οργανωμένοι οπαδοί των ομάδων και λειτουργεί η ψυχολογία της μάζας στα γήπεδα, ο ανώνυμος φανατισμένος οπαδός, που πολλές φορές είναι περιθωριοποιημένος και αποκλεισμένος κοινωνικά, εκφράζει με τη βία την αντίδρασή του στην απομόνωση.

Με τη συνεχή προπαγάνδα από τα μέσα ενημέρωσης, τα οποία συχνά ελέγχονται από τους αθλητικούς παράγοντες, οι οπαδοί μπορούν να γίνουν όργανα των συμφερόντων των ανωνύμων εταιριών ποδοσφαίρου, οι οποίες μπορούν να πιέζουν πολιτικά τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Αν για παράδειγμα οι ανώνυμες ποδοσφαιρικές εταιρίες αποφασίσουν αποχή για ένα χρονικό διάστημα από τους αγώνες του πρωταθλήματος, θα προκαλέσουν κοινωνική αναταραχή και οι οπαδοί των ομάδων θα στραφούν κατά της κυβέρνησης και του κράτους.

Η βία είναι απόρροια της νοοτροπίας του οπαδού και της ψυχολογίας της μάζας μέσα στο γήπεδο. Η μάζα επιζητεί τη χαρά και την ικανοποίηση μόνο από τη νίκη της ομάδας της, σαν να πρόκειται για νίκη δική της, και το άτομο πλέον ξεχνάει τα δικά του προβλήματα και νιώθει πληρότητα με τη συμμετοχή στη νίκη της ομάδας του. Ο οπαδός χαίρεται κυρίως τη

νίκη, ενώ το θέαμα και ο αγώνας έρχεται σε δεύτερη μοίρα. Είναι έτοιμος να αποδοκιμάσει την αντίπαλη ομάδα, ακόμα και αν παίζει καλύτερα από τη δική του, και τη θέση της λογικής παίρνει η φανατική υποστήριξη, έστω και αναξιοκρατικά, της δικής του ομάδας που έχασε το παιχνίδι. Θεωρεί τη νίκη ή την ήττα της ομάδας προσωπική του νίκη ή ήττα.

Η προσωπικότητα του ατόμου διαμορφώνεται από το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο βρίσκεται. Ανάλογα με το κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο βρίσκεται ένα άτομο, αναπτύσσονται ή αποδυναμώνονται και ατονούν συγκεκριμένες ροπές και τάσεις που προϋπάρχουν στη δομή της προσωπικότητάς του. Η προπαγάνδα, η παιδεία, οι κοινωνικές αξίες, οι κοινωνικοί κανόνες και οι κοινωνικές συνθήκες παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητας. Η προσπάθεια των οπαδών να βρουν διέξοδο στα προσωπικά τους προβλήματα μέσα από τη βία στα γήπεδα δείχνει την έλλειψη πολιτικής βούλησης και σχεδιασμού για την αντιμετώπιση χρόνιων κοινωνικών προβλημάτων από την πολιτεία. Η ανεργία, η περιθωριοποίηση, τα ναρκωτικά, οι μεγάλες κοινωνικές ανισότητες, η φτώχεια, το χαμηλό βιοτικό επίπεδο, η έλλειψη ιδανικών και οραμάτων και η έκπτωση των αξιών είναι το κατάλληλο περιβάλλον εκκόλαψης της εγκληματικότητας και βίας. Σε χώρους όπου ο άνθρωπος αποκτά συνείδηση μάζας, όπως στα γήπεδα, αρκεί μια δυνατή κραυγή ή ένα μεμονωμένο επεισόδιο, για να ξεσπάσουν ευρύτερες συγκρούσεις ανάμεσα στις αντίπαλες παρατάξεις των οπαδών των ομάδων. Τα αυστηρά αστυνομικά μέτρα μπορούν να αποτρέψουν τα αιματηρά γεγονότα στα γήπεδα και πρέπει να εφαρμοστούν άμεσα, ώστε να υπάρχει έλεγχος της συμπεριφοράς των οπαδών. Τα ονομαστικά εισιτήρια με αριθμημένη θέση μέσα στο γήπεδο, η στενή αστυνομική παρακολούθηση, η χρησιμοποίηση κάμερας για καταγραφή επεισοδίων, η διακοπή των παιχνιδιών, αν παρατηρηθούν επεισόδια, και ο αποκλεισμός φιλάθλων και ομάδων που ευθύνονται για τις βίαιες συγκρούσεις θα περιορίζαν σημαντικά τα έκτροπα και τις αιματοχυσίες. Η αυστηρή αστυνόμευση, ωστόσο, δε λύνει και τα κοινωνικά προβλήματα των περιθωριοποιημένων ομάδων ούτε αλλάζει τις κοινωνικές δομές, ώστε να περιοριστούν οι βαθιές κοινωνικές ανισότητες που προκαλούν κοινωνική ανομία και οξύνουν τις βίαιες συγκρούσεις που εκφράζονται σε διάφορους μαζικούς χώρους μέσα στην κοινωνία. Η μετάθεση της βίαιων συγκρούσεων εκτός των γηπέδων μεταθέτει το πρόβλημα, αλλά δεν το λύνει. Επειδή το πρόβλημα θα είναι εκτός του αθλητικού χώρου και δε θα συνδέεται με το θεσμό του αθλητισμού άμεσα, δε σημαίνει ότι δε θα υπάρχει και δε θα συνεχίζει ως καρκίνωμα να βλάπτει ολόκληρο το κοινωνικό σώμα.

Η αλλαγή των κοινωνικό-οικονομικών δομών και η καλύτερη παιδεία είναι η δύσκολη και επίπονη λύση, την οποία προφανώς δεν επιθυμούν τα ισχυρά ανεξέλεγκτα οικονομικά

συμφέροντα των λίγων επιχειρηματιών που κρατούν στα χέρια τους την παραγωγή και την οικονομία και λειτουργούν με βάση το ατομικό τους συμφέρον σε βάρος του κοινωνικού συνόλου. Η ελεύθερη οικονομία δεν μπορεί να ταυτίζεται με την υποδούλωση της αγοράς στους λίγους οικονομικά ισχυρούς παράγοντες και στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό. Είναι απαραίτητος ο κοινωνικός έλεγχος και η θέσπιση κανόνων, με τους οποίους θα επιτευχθεί ο υγιής ανταγωνισμός. Είναι αναγκαία η ανάπτυξη νέων θεσμών διεύρυνσης της δημοκρατίας, με τους οποίους θα διασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των πολιτών στην πολιτικοοικονομική εξουσία, ώστε να υπάρχει δίκαιη διανομή του πλούτου που παράγει η κοινωνία, για να μην καταντάει η ελευθερία φενάκη.

Παράλληλα, η ανθρωπιστική παιδεία και όχι μόνο η εκπαίδευση με παροχή εξειδικευμένων γνώσεων θα δώσουν το υπόβαθρο στον πολίτη να κρίνει και να ενεργεί ελεύθερος από δεσμεύσεις και πάθη, με γνώμονα το κοινωνικό συμφέρον. Η καλλιέργεια της αγάπης προς το πλησίον, της αλληλεγγύης, της αυτοθυσίας, του αλτρουισμού, των αξιών του χριστιανισμού χωρίς υποκρισία, που θα αποδεικνύεται καθημερινά από τη δική μας υποδειγματική συμπεριφορά θα οδηγήσει σε μια καλύτερη κοινωνία. Το σχολείο, η οικογένεια, το κράτος, το φιλικό και εργασιακό περιβάλλον πρέπει να γίνουν θερμοκήπια καλλιέργειας των αξιών που προκαλούν το σεβασμό στην ανθρώπινη προσωπικότητα. Δεν μπορούμε να αποποιηθούμε τις προσωπικές μας ευθύνες ως πολίτες και πρέπει να απαιτούμε από την πολιτεία και τους φορείς που διαπαιδαγωγούν και διαμορφώνουν συνειδήσεις να λειτουργούν υπεύθυνα σεβόμενοι τους νόμους, το σύνταγμα, το ανθρώπινο πρόσωπο και την ανάγκη όλων των πολιτών για αξιοπρεπή διαβίωση. Ιδιαίτερα μεγάλη ευθύνη έχουν οι πολιτικοί ιθύνοντες, τα κόμματα και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία διαμορφώνουν την κοινή γνώμη με τα πρότυπα και τις αξίες που προβάλλουν και την πολιτική που ασκούν. Τα Μ.Μ.Ε. εξυπηρετούν τα συμφέροντα των λίγων ισχυρών επιχειρηματιών, όταν δεν ελέγχονται από την πολιτεία. Τα συμφέροντα αυτά καθοδηγούν την κοινή γνώμη ανάλογα με τις οικονομικές τους επιδιώξεις διαμορφώνοντας την κυρίαρχη ιδεολογία. Τα κρατικά κανάλια από την άλλη πλευρά δεν αποφεύγουν το στενό εναγκαλισμό τους με την εκάστοτε κυβέρνηση, η οποία τα ελέγχει, για να διατηρηθεί στην εξουσία. Οι αγώνες έγιναν ένα εμπορικό γεγονός, η «ευγενής άμιλλα» ενισχύεται με απαγορευμένες ουσίες.

Ο αθλητισμός στη χώρα μας εναρμονίζεται με γοργούς ρυθμούς με την παγκόσμια τάση της εμπορευματοποίησης με σκοπό το κέρδος. Μετατρέπεται από κοινωνικό δικαίωμα σε εμπόρευμα, με δυσμενείς επιπτώσεις για το λαό και τη νεολαία. Ο αθλητισμός στην Ελλάδα περνάει σοβαρή κρίση. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια σε κερκίδες μερικών ομάδων βλέπουμε

φαινόμενα, όπως τη βία, το χουλιγκανισμό και το ρατσισμό. Η καλή παιδεία, η αλλαγή των κοινωνικών δομών και η έγκυρη ενημέρωση είναι το ζητούμενο, αν θέλουμε έναν ενεργό πολίτη που θα δραστηριοποιηθεί για την επίλυση των προβλημάτων που τον αφορούν και για τη διαμόρφωση του κοινωνικοπολιτικού «γίγνεσθαι». Σε αυτό το πλαίσιο θα ευελπιστούμε για μια κοινωνία με λιγότερη βία, με καλύτερη παιδεία, με ελεύθερο και φίλαθλο πνεύμα, δηλαδή διψασμένο για άθλους, στους πνευματικούς και αθλητικούς στίβους. Στην Ελλάδα όπως και στον υπόλοιπο κόσμο, καθώς η οικονομική κατάσταση χειροτερεύει ο κόσμος πηγαίνει στα γήπεδα για να εκτονωθεί και εκεί δημιουργούνται φαινόμενα Βίας... Ο χουλιγκανισμός είναι ένα συνηθισμένο τέτοιο φαινόμενο στα γήπεδα.

ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ως χουλιγκανισμός αναφέρεται η ανάρμοστη και βίαη συμπεριφορά οπαδών αθλητικών ομάδων που οδηγεί στη διατάραξη της τάξης. Εκφάνσεις χουλιγκανισμού συνήθως θεωρούνται πράξεις όπως η υβριστική συμπεριφορά σε γήπεδα κατά τη διάρκεια αγώνων πολλές φορές με ρατσιστική διάθεση, η επιθετική συμπεριφορά σε αυτούς τους χώρους, οι εισβολές οπαδών στον αγωνιστικό χώρο πολλές φορές με βίαιες διαθέσεις, οι ομαδικές συγκρούσεις οπαδών εντός και εκτός γηπέδων καθώς και δολοφονίες που γίνονται μεταξύ οπαδών που τάσσονται υπέρ διαφορετικών ομάδων.

Ο όρος χρησιμοποιείται πολύ συχνά για να περιγράψει την συμπεριφορά των οπαδών σε αγώνες ποδοσφαίρου. Με αυτόν τον τρόπο δηλώνονται βανδαλισμοί και ομαδικές συγκρούσεις που λαμβάνουν χώρα πριν, κατά τη διάρκεια, ή μετά από έναν ποδοσφαιρικό αγώνα, αλλά δεν είναι λίγες οι φορές που προκαθορισμένες συγκρούσεις μεταξύ οπαδών γίνονται ανεξάρτητα από τους αγώνες ή με αφορμές αγώνες άλλων αθλημάτων.

Ετυμολογία

Ο χουλιγκανισμός ονομάστηκε έτσι από τον όρο "hooliganism" που χρησιμοποιείται από τη δεκαετία του 1890 για να χαρακτηρίσει τη συμπεριφορά συμμοριών των δρόμων. Η χρήση του όρου εμφανίζεται σε μια αναφορά της Αστυνομίας του Λονδίνου το 1898, αλλά ενδεχομένως δεν είναι η πρώτη. Μία επικρατής θεωρία αναφέρει πως ο όρος πάρθηκε από το όνομα του Πάτρικ Χούλιχαν ο οποίος ήταν Ιρλανδός βάνδαλος που έμενε στο Λονδίνο. Μια άλλη θεωρία αναφέρει πως ο όρος προέρχεται από τον απολίτιστο τρόπο ζωής μιας Ιρλανδικής αγροτικής οικογένειας. Άλλη θεωρία υποστηρίζει ότι ο όρος πάρθηκε από μία συμμορία του δρόμου στο Ίσλινγκτον του Λονδίνου που είχε το όνομα "Χούλι". Τέλος, υπάρχει και μια θεωρία που υποστηρίζει ότι ο όρος βασίζεται στην Ιρλανδική λέξη "houlie" που χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει ένα έκλυτο πάρτι.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΥ

Η βία, σαν μέσο και έκφραση αντίδρασης των νικημένων, υπάρχει από πολύ βαθιά στην ιστορία. Ο άνθρωπος φαίνεται δεν είναι πάντα έτοιμος για τις ήττες στη ζωή. Τις νίκες όμως τις δέχεται απλά και φυσιολογικά. Το φαινόμενο όμως των χούλιγκανς είναι κάτι άλλο, μια εντελώς σύγχρονη και διαφορετική αντίδραση, που διαφέρει στη δυναμικότητα και το πάθος, αλλά και στα όρια, φυσικά.

Άνεργοι, με οξυμένο το πνεύμα της καταπίεσης, άτομα που μπήκαν ή του ανάγκασαν να μπουν στο περιθώριο, ξεχνούν το όνομα και την ταυτότητά τους και δίνουν τη μάχη τους, μέσα και έξω από τα γήπεδα, το πιο εύκολο και ευάλωτο τόπο της δημοκρατίας.

Η ιστορία τους αρχίζει να ξετυλίγεται μόλις πριν από δύο δεκαετίες. Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής πρώτα. Όπου ο άνθρωπος, έντονα επηρεασμένος από το σύγχρονο τεχνολογικό πολιτισμό και κενός από πνευματικές- ηθικές αντιστάσεις ατενίζει τη ζωή από τον πολύ στενό φακό των φτηνών αισθήσεων. Τον περασμένο Νοέμβριο δύο ειδικοί εγκληματολόγοι του πανεπιστημίου της Λουπέν δήλωσαν ότι μετά από έρευνες δύο ετών, πιστεύουν ότι έχουν σαφείς αποδείξεις για την ύπαρξη μιας πολύ καλά οργανωμένης Μαφίας, η οποία ενώνει με στενούς δεσμούς τους χούλιγκανς της Αγγλίας, του Βελγίου, της Ολλανδίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας.

Στην πραγματικότητα, το φαινόμενο έχει πάρει διεθνείς διαστάσεις. Ο κόκκινος χουλιγκανισμός χτυπάει και στη Βουδαπέστη, όπου ληλατούν τραίνα. Στη Γεωργία η σοβιετική ομοσπονδία αποφάσισε να κλείσει το γήπεδο της Γκουρίμα. Στη Μόσχα καταμετρήθηκαν πάνω από 1000 συλλήψεις τον 1987.

Αλυσίδα τα επεισόδια: μια βόμβα αναστατώνει τον αγώνα Ολλανδίας- Κύπρου και τραυματίζει τον Κύπριο τερματοφύλακα. Ένα εμπρηστικό όπλο ρίχνεται στον κόσμο στο γήπεδο του Εδιμβούργου και στέλνει 43 στο νοσοκομείο. Οκτώ θάνατοι από μία συμπλοκή στην Γκάνα. Εκατό συλλήψεις για βανδαλισμούς μετά το ντέρμπυ Βρέμης- Ανόβερου. Ένας έφηβος 17 χρόνων πεσμένος κάτω από τα χτυπήματα πεθαίνει στο νοσοκομείο, γιατί φορούσε κασκόλ με τα χρώματα άλλης ομάδας.

ΑΙΤΙΑ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΥ

Η βία, σαν μέσο και έκφραση αντίδρασης των νικημένων, υπάρχει από πολύ βαθειά στην ιστορία. Ο άνθρωπος φαίνεται δεν είναι πάντα έτοιμος για τις ήττες στη ζωή. Τις νίκες όμως τις δέχεται απλά και φυσιολογικά. Το φαινόμενο όμως των χούλιγκανς είναι κάτι άλλο, μια εντελώς σύγχρονη και διαφορετική αντίδραση, που διαφέρει στη δυναμικότητα και το πάθος, αλλά και στα όρια, φυσικά.

Άνεργοι, με οξυμένο το πνεύμα της καταπίεσης, άτομα που μπήκαν ή του ανάγκασαν να μπουν στο περιθώριο, ξεχνούν το όνομα και την ταυτότητά τους και δίνουν τη μάχη τους, μέσα και έξω από τα γήπεδα, το πιο εύκολο και ευάλωτο τόπο της δημοκρατίας.

Η εμπορευματοποίηση και τα αρνητικά της παρεπόμενα .Οι οικονομικά ισχυροί παράγοντες χρησιμοποιούν τους αθλητικούς συλλόγους ως εταιρίες οικονομικής φύσης. Έτσι

οπαδοποιούν τους φιλάθλους που λειτουργούν ως αιχμή του δόρατος των επιδιώξεων τους. Επίσης ελέγχουν μέρος του αθλητικού τύπου που προκαλεί το φανατισμό.

Η αποξένωση, το άγχος οι δυσμενείς κοινωνικές συνθήκες της εποχής ασκούν επιρροή στον ψυχισμό του ανθρώπου που επιζητεί την εκτόνωσή του και μέσα στους αθλητικούς χώρους.

Η κρίση της οικογένειας και του σχολείου με αποτέλεσμα τα άτομα να μη λαμβάνουν ανθρωπιστική παιδεία, σφαιρική μόρφωση, για να αμύνονται σε φαινόμενα συρμού όπως ο χούλιγκανισμός.

Αρνητικά πρότυπα από τα μέσα ενημέρωσης, για να αμύνονται σε φαινόμενα συρμού που ενισχύουν το φανατισμό και την επιθετικότητα. Ηρωοποίηση χούλιγκαν και υπερβολή σκηνών βίας.

Αστικοποίηση, κρίση σχέσεων, απεγνωσμένη αναζήτηση επικοινωνίας στην «ομάδα» εύκολη λοιπόν η μαζοποίηση και η οχλοποίηση.

Σοβαρά κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα, ανεργία, αναξιοκρατικά φαινόμενα, ανεπαρκής πρόνοια, αποκαρδιώνουν τους πολίτες και κυρίως τους νέους, οδηγώντας τους στην αντίδραση και τις αντικοινωνικές εκδηλώσεις.

Η κρίση αξιών, η κατάρρευση προτύπων, η ηθική χαλάρωση.

Η κυριαρχία του υλιστικού, καταναλωτικού πνεύματος, η θεοποίηση του χρήματος, η επικράτηση συμφερόντων και σκοπιμοτήτων. Οι χούλιγκανς αντιδρούν σε μια τέτοια κοινωνία.

Η ομάδα λειτουργεί στη συνείδηση του νέου ως σύμβολο, υποκατάστατο ιδεολογίας. Αυτή η ιδεολογική στράτευση του νέου ενισχύει την οπαδοποίηση και το φανατισμό του.

Δύο ειδικοί εγκληματολόγοι του πανεπιστημίου της Λουπέν δήλωσαν ότι μετά από έρευνες δύο ετών, πιστεύουν ότι έχουν σαφείς αποδείξεις για την ύπαρξη μιας πολύ καλά οργανωμένης Μαφίας, η οποία ενώνει με στενούς δεσμούς τους χούλιγκανς της Αγγλίας, του Βελγίου, της Ολλανδίας, της Γαλλίας και της Γερμανίας.

ΚΡΟΥΣΜΑΤΑ ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΥ

Η ιστορία τους αρχίζει να ξετυλίγεται πριν από πέντε δεκαετίες. Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής πρώτα. Όπου ο άνθρωπος, έντονα επηρεασμένος από το σύγχρονο τεχνολογικό πολιτισμό και κενός από πνευματικές- ηθικές αντιστάσεις ατενίζει τη ζωή από τον πολύ στενό φακό των φτηνών αισθήσεων.

Στην Αγγλία όπου το ποδόσφαιρο προήλθε από παραδοσιακές εκδηλώσεις που περιλάμβαναν παιχνίδι με μια μπάλα που είχαν συνήθως μαζική συμμετοχή από τους κατοίκους της περιοχής όπου λάμβανε χώρα. Γενικά σκοπός ήταν συνήθως η μεταφορά της μπάλας από ένα σημείο της πόλης σε ένα άλλο ή η κατοχή της συμμετέχοντα μέχρι κάποια προκαθορισμένη διάρκεια. Η συμμετοχή υποδηλώνει τις βίαιες συγκρούσεις που πολλές φορές σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις.

μπάλας από έναν μαζική ξεσπούσαν

Από το 1314 ακόμη, ο Εδουάρδος Β' της Αγγλίας,

απαγόρευσε τέτοιου είδους εκδηλώσεις διότι όπως αναφέρει μπορεί να προκαλούσαν κοινωνικές αναταραχές ή και προδοσία.

Στην Αγγλία και αφού οι πρώτοι κανόνες του σύγχρονου ποδοσφαίρου είχαν εδραιωθεί, σημειώθηκαν μεγάλες αναταραχές μετά τον αγώνα της Πρέστον Νορθ Εντ με την Άστον Βίλα. Οι δύο ομάδες λιθοβολήθηκαν και χτυπήθηκαν άσχημα με ξύλα και αναφέρεται ότι ένας παίκτης της Πρέστον έμεινε αναίσθητος.

Τον επόμενο χρόνο καταγράφηκαν συμπλοκές μεταξύ οπαδών της Πρέστον με οπαδούς της Κούνιν Παρκ Ρέντζερς, καθώς το 1905 κάποιοι υποστηρικτές της Πρέστον δικάστηκαν για χουλιγκανισμό μετά τον αγώνα της ομάδας με την Μπλάκμπερν. Μεταξύ τους ήταν και μια «μεθυσμένη και εκτός τάξης» 70χρονη γυναίκα.

Το 1950 εμφανίστηκε η μόδα των Μοντς και αυτή των Ρόκερς που, όπως αναφέρεται, ομάδες κάθε παράταξης είχαν συγκρούσεις μεταξύ τους, με αφορμή διαφορές στην ιδεολογία και στον τρόπο εμφάνισης. Τέτοιου είδους αντιθέσεις όξυναν το κλίμα μεταξύ των οπαδών αντιπάλων ομάδων και εμφανίστηκε ένα νέο κύμα χουλιγκανισμού.

Το 1956, οπαδοί της Λίβερπουλ και της Έβερτον, επίσης από την πόλη του Λίβερπουλ, έλαβαν μέρος σε διάφορα περιστατικά καταστροφής τρένων.

Από το 1965 αναφέρονται κάθε χρόνο κατά μέσο όρο περίπου 25 περιστατικά χουλιγκανισμού στην Αγγλία.

Στην ήπειρο της Αμερικής έχουν καταγραφεί φαινόμενα χουλιγκανισμού από το 1964. Εκείνη τη χρονιά στο Περού σκοτώθηκαν περισσότεροι από 300 και τραυματίστηκαν 500 σε έναν αγώνα μεταξύ Αργεντινής και Περού, προκριματικό για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Τόκιο.

Στην Αργεντινή σκοτώθηκαν περίπου 70 άτομα σε έναν ποδοσφαιρικό αγώνα στο Μπουένος Άιρες, αφού κάποιοι πετούσαν καιόμενα κομμάτια χαρτιού στις κερκίδες. Αναφέρεται ότι έχουν σκοτωθεί στην Αργεντινή 40 άτομα από το 1992 ως το 2002 σε συγκρούσεις που σχετίζονται με χουλιγκανιστική συμπεριφορά

. Το 1969, μεταξύ Ελ Σαλβαδόρ και Ονδούρα εξεγέρσεις μετά τον ποδοσφαιρικό αγώνα μεταξύ των εθνικών ομάδων των δύο χωρών δυναμίτισαν τις πολιτικές διαφορές τους και ένας πενθήμερος πόλεμος ξέσπασε που ονομάστηκε από την αφορμή του Πολέμου του ποδοσφαίρου.

Το 1971 στη Βραζιλία σκοτώθηκαν τέσσερις και τραυματίστηκαν πάνω από 1500 μετά από συγκρούσεις που ακολούθησαν ποδοσφαιρικό αγώνα στο Σαλβαδόρ.[7]

Στη δεκαετία του 1970 καταγράφονται φαινόμενα χουλιγκανισμού και στην υπόλοιπη Ευρώπη πέραν της Αγγλίας. Στην Ιταλία τότε πρωτοεμφανίστηκαν βίαιες πράξεις από οπαδούς σε γήπεδα ποδοσφαίρου, όπως οι ρίψεις επικίνδυνων αντικειμένων προς παίκτες και διαιτητές. Το φαινόμενο οξύνεται από τις οργανώσεις των ούλτρας που εμφανίστηκαν στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και πολλές φορές σχετίζονται με νεοναζιστική ιδεολογία. Σκοπός των οργανώσεων αυτών πέρα από την υποστήριξη των ομάδων είναι οι συγκρούσεις με οπαδούς αντίπαλων ομάδων.

Στην Ολλανδία, το 1974, ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ οπαδών της Φέγιενορντ και της Τότεναμ στον τελικό του κυπέλλου ΟΥΕΦΑ.

29 Μαΐου 1985. Στο στάδιο Χέιζελ των Βρυξελλών, η Λίβερπουλ και η Γιουβέντους θα αγωνίζονταν για το Κύπελλο Πρωταθλητριών Ομάδων Ευρώπης στο ποδόσφαιρο. Περίπου μία ώρα πριν από την προγραμματισμένη έναρξη του αγώνα, οι οπαδοί της Λίβερπουλ παραβιάζουν ένα κιγκλίδωμα που τους χώριζε από αυτούς της Γιουβέντους, οι οποίοι οπισθοχωρούν προς έναν τοίχο. Όσοι βρισκόταν κοντά στον τοίχο συνθλίφτηκαν από την πίεση χιλιάδων κόσμου. Ο τοίχος τελικά κατέρρευσε, με αποτέλεσμα 39 άνθρωποι να χάσουν τη ζωή τους και πάνω από 600 να τραυματιστούν. Γεγονός, που άφησε άφωνη και έντρομη την ανθρωπότητα. Το παιχνίδι διεξήχθη, παρά την καταστροφή, προκειμένου ν' αποφευχθεί περαιτέρω βία.

Και αργότερα το 1986 στον αγώνα Μπαρτσελόνα- Γιουβέντους για το κύπελλο Ευρώπης, είδαμε οπαδούς της πρώτης ομάδας να κρατούν ένα τεράστιο πανό που έγραφε «*ευχαριστούμε Λίβερπουλ για τους νεκρούς της Γιουβέντους*». Τονίζοντας έτσι πόσο χαμηλά κατεβάζει το πάθος τον άνθρωπο. Τον ακρωτηριάζει πνευματικά, λεηλατώντας του την προσωπικότητα.

Το φαινόμενο έχει πάρει πλέον διεθνείς διαστάσεις.

Ο κόκκινος χουλιγκανισμός χτυπάει και στη Βουδαπέστη, όπου λεηλατούν τραίνα. Στη Γεωργία η σοβιετική ομοσπονδία αποφάσισε να κλείσει το γήπεδο της Γκουρίμα. Στη Μόσχα καταμετρήθηκαν πάνω από 1000 συλλήψεις τον 1987.

Οκτώ θάνατοι από μία συμπλοκή στην Γκάνα.

Εκατό συλλήψεις για βανδαλισμούς μετά το ντέρμπυ Βρέμης- Ανόβερου. Ένας έφηβος 17 χρόνων πεσμένος κάτω από τα χτυπήματα πεθαίνει στο νοσοκομείο, γιατί φορούσε κασκόλ με τα χρώματα άλλης ομάδας.

Μια βόμβα αναστατώνει τον αγώνα Ολλανδίας- Κύπρου και τραυματίζει τον Κύπριο τερματοφύλακα.

Ένα εμπρηστικό όπλο ρίχνεται στον κόσμο στο γήπεδο του Εδιμβούργου και στέλνει 43 στο νοσοκομείο.

Το 2004 το έργο του γυρίστηκε σε ταινία με τον ομώνυμο τίτλο. Ταινίες της ίδιας θεματικής ενότητας είναι :

·I.D. (1994)

·Green Street Hooligans (2005)

·Rise of the Footsoldier (2007) βασισμένη σε αληθινή ιστορία,

·Green Street Hooligans 2 (2009).

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

9 Ιουνίου 1985. «Η σύγχρονη μάχη της Αλαμάνας». Στο ένα στρατόπεδο αγωνίστηκαν περίπου 150 εκδρομείς του Ολυμπιακού που επέστρεφαν από τη Λάρισα και στο αντίπερα περίπου 600 του ΠΑΟΚ που επέστρεφαν από την Αθήνα στα πλαίσια της 29ης αγωνιστικής, με μετέπειτα πρωταθλήτρια την ομάδα του ΠΑΟΚ. Η συνάντηση των λεωφορείων στην περιοχή της Στυλίδας κατέληξε σε οκτάωρη σύγκρουση. Επίσημος απολογισμός: 160 τραυματίες, 20 συλληφθέντες. Η αφήγηση, και από τις δυο πλευρές, είναι «ηρωική» και περνάει από γενιά σε γενιά των οπαδών. Η κάθε πλευρά έχει τη δική της εκδοχή και καυχείται για «νίκη» και «εξευτελισμό» των αντιπάλων στη «μάχη»...

Κυριακή, 26 Οκτωβρίου 1986. Ανήμερα της γιορτής του Αγίου Δημητρίου πολιούχου της Θεσσαλονίκης, που εκείνη τη μέρα γιόρταζε την απελευθέρωσή της από τους Τούρκους το 1912, στο Αλκαζάρ διεξάγεται ο αγώνας ΑΕΛ - ΠΑΟΚ. Ο Χαράλαμπος Μπλιώνας έφυγε από τη ζωή μετά από θανατηφόρο χτύπημα από φωτοβολίδα που εκτόξευσε νεαρός οπαδός του ΠΑΟΚ. Ο νεαρός συνελήφθη και καταδικάστηκε... (λεπτομέρειες εδώ). Ο ΠΑΟΚ τιμωρήθηκε με πρόστιμο 1.000.000 δραχμές και τρεις (3) αγώνες σε ουδέτερο γήπεδο και η ιστορία έκλεισε.

23 Ιανουαρίου 1991. Ο 15χρονος Γιώργος Παναγιώτου, οπαδός του Ολυμπιακού, δέχεται κροτίδα στην κοιλιακή χώρα και πέφτει νεκρός, στα επεισόδια που έλαβαν χώρα πριν την έναρξη του αγώνα ΑΕΚ-Ολυμπιακού στη Νέα Φιλαδέλφεια.

Το 1997 εκδίδεται το βιβλίο του John King με τίτλο «Βιομηχανία Ποδοσφαίρου» (TheFootball Factory) που το 2011 μεταφράστηκε και στα ελληνικά. Ο King κινείται ανάμεσα από τα κιγκλιδώματα των κερκίδων, κάνει μια μικρή στάση στις ζωές των ανθρώπων που ζουν μόνο για το απόγευμα του Σαββάτου, κι έπειτα περιπλανιέται στις μεθυσμένες παμπ της Αγγλίας και τα γεμάτα ιδρώτα κλαμπ, για να καταλήξει σε κάποιον αυτοκινητόδρομο που οδηγεί στο επόμενο Σάββατο, στο επόμενο γήπεδο.

24 Μαρτίου 2002. Ο αγώνας μεταξύ Παναθηναϊκού - Ολυμπιακού στο γήπεδο της Λεωφόρου ξεκίνησε με καθυστέρηση 20 λεπτών και ολοκληρώθηκε με ανελέητο ξυλοδαρμό του διαιτητή Ευθυμιάδη επειδή καταλόγισε πέναλτι σε βάρος των γηπεδούχων στις καθυστερήσεις, με το οποίο η φιλοξενούμενη ομάδα ισοφάρισε.

Ο τότε πρόεδρος του Παναθηναϊκού Φιλιππίδης πήρε στο κυνήγι τον διαιτητή. Το παράδειγμά του ακολούθησαν δεκάδες οπαδοί του Παναθηναϊκού, με αποτέλεσμα ο διαιτητής

να ξυλοκοπηθεί άγρια σε πανελλήνια τηλεοπτική μετάδοση! Η αθλητική Δικαιοσύνη τιμώρησε τον Φιλιππίδη με έκπτωση από τη θέση του, όμως οι δράστες της άγριας επίθεσης δεν τιμωρήθηκαν ποτέ, παρά το γεγονός ότι τα πρόσωπά τους καταγράφηκαν από τον τηλεοπτικό φακό...

Κυριακή, 2 Οκτωβρίου 2005. Σε αναμέτρηση ΠΑΟΚ - ΑΕΛ στην Τούμπα, οπαδοί του ΠΑΟΚ κρέμασαν πανό με το σύνθημα "για κάθε καρωτίδα και 1 φωτοβολίδα...".

29 Μαρτίου 2007. Στη Λεωφόρο Λαυρίου και σε προκαθορισμένο ραντεβού των οπαδών του Παναθηναϊκού και του Ολυμπιακού (πριν την έναρξη του αγώνα βόλεϊ γυναικών ανάμεσα στις δύο ομάδες), ο Μιχάλης Φιλόπουλος δολοφονείται άγρια από χούλιγκαν του Ολυμπιακού.

Κυριακή, 7 Οκτωβρίου 2012. Πέρασαν λίγες μόνο ώρες από τη λήξη του αγώνα Αναγέννησης Γιαννιτσών - ΑΕΛ. Το αποτέλεσμα του αγώνα με άφησε παντελώς αδιάφορο αφού «στις κερκίδες του γηπέδου των Γιαννιτσών, μπήκαν κάποιοι μαυροφορεμένοι που άρχισαν να πετάνε πέτρες προς την πλευρά των φιλάθλων της ΑΕΛ, για να απομακρυνθούν από τις αστυνομικές δυνάμεις...». Στη μνήμη μου ξετυλίχτηκαν εικόνες του παρελθόντος...

Παρασκευή, 26 Οκτωβρίου 2012. Είκοσι έξι (26) χρόνια μετά το πρώτο αίμα που χύθηκε στα γήπεδα και το τοπίο στο θέμα «βία στα γήπεδα» όχι μόνο δεν έχει ξεθωριάσει, αλλά παραμένει βαμμένο με έντονα χρώματα. Περιστασιακά και όταν υπάρχει κάποιο συμβάν εμφανίζεται κάποιος ανευθυνο-υπεύθυνος να εκστομίσει τις τυποποιημένες ατάκες της ξύλινης γλώσσας του πολιτικού συστήματος και σύντομα όλα ξεχνιούνται. Και αν όλοι ξεχνούν, αυτοί που έχουν βιώσει καταστάσεις μέσα στο οικογενειακό τους περιβάλλον παραμένουν με ανοιχτές, αθεράπευτες ψυχικές πληγές.

Και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ισπανία, η Τουρκία, η Νορβηγία, η Πολωνία, η Κροατία, η Ρωσία) εμφανίζονται έντονα φαινόμενα χουλιγκανισμού. Γεγονός που δεν τιμά καθόλου τον πολιτισμό της. Θα πρέπει, λοιπόν, γιαυτό να παρθούν αυστηρά μέτρα για την

αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό. Πρώτα από όλους οι κυβερνήσεις και οι αθλητικοί σύλλογοι να αντιδράσουν και να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις, ώστε να εξαφανισθεί το φαινόμενο της βίας από τα στάδια.

Η ΒΙΑ ΣΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑΤΑ

Έχει στοιχίσει ανθρώπινες ζωές, σοβαρούς τραυματισμούς αλλά και την περιουσία, τόσο των πολιτών, όσο και της χώρας μας. Το θέμα αυτό είναι η βία στα γήπεδα, κυρίως ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης, αφού συχνά μετατρέπονται σε ρινγκ, όπου οπαδοί, αθλητές και διαιτητές χάνουν τον έλεγχο βιαιοπραγώντας με μίσος αδικαιολόγητο. Η συμπεριφορά αυτή δεν λαμβάνει χώρα μόνο σε μεγάλες διοργανώσεις. Είναι φαινόμενο που παρατηρείται από μερικά τοπικά πρωταθλήματα μέχρι το Κύπελλο και το πρωτάθλημα Ελλάδας.

Οι παράγοντες που προκαλούν και εξάπτουν αυτή τη συμπεριφορά είναι πολλοί. Οι λέσχες των οργανωμένων οπαδών με την σημερινή λειτουργία τους, οι εκστατικοί τίτλοι στις αθλητικές εφημερίδες, η ανάγκη για ξέσπασμα ακόμη και λόγω ψυχολογικών προβλημάτων ορισμένων ατόμων, αποτελούν ένα επικίνδυνο συνονθύλευμα που μόνο αρνητικό αποτέλεσμα μπορεί να έχει. Ας μην ξεχνάμε ότι η ψυχολογική βία που προκαλούν οι θερμοκέφαλοι οπαδοί με ακατονόμαστες εκφράσεις στους αθλητές ή στους διαιτητές αποτελεί την πιο συχνή αιτία για να ξεσπάσει μια διαμάχη.

ΤΡΟΠΟΙ-ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

Άτομο: νέα ιεράρχηση αξιών και στροφή στην ουσία, κοινωνική συνείδηση και πνεύμα αλτρουισμού ικανό να εξοβελίσει το στείρο ανταγωνισμό και τον ωφελιμισμό, σεβασμός-εντιμότητα-ήθος, αυτοκριτική και υιοθέτηση μέτρου και πιο απλού τρόπου ζωής, αποχή από τα στάδια για να ευαισθητοποιηθούν οι αρμόδιοι φορείς.

Οικογένεια: προβολή φίλαθλου πνεύματος και υγιών προτύπων από τους γονείς στα παιδιά, προσωπικό παράδειγμα γονέων (άθληση), διάλογος μεταξύ των μελών της οικογένειας για τη μετάδοση κατάλληλων αξιών όπως το αθλητικό ιδεώδες, αξιοποίηση κλίσεων και ικανοτήτων των παιδιών για συγκεκριμένα αθλήματα από νωρίς.

Σχολείο: ανθρωπιστική παιδεία και μύηση σε αξίες και ιδεώδη, περισσότερες αθλητικές εκδηλώσεις με καλύτερη υποδομή και πιο σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις στα σχολεία.

Μ.Μ.Ε.: να μη δραματοποιούν και να μην τονίζουν πράξεις βίας που ενισχύουν το φανατισμό και μετατρέπουν τους φίλαθλους σε τυφλούς οπαδούς, να προβάλλουν και να επιδοκιμάζουν ενέργειες αθλητών που διακρίνονται για το ήθος τους και να καταδικάζουν την αντιαθλητική συμπεριφορά, να ενισχύουν την αθλητική παιδεία της νεολαίας με εκπαιδευτικά προγράμματα και να διαφωτίζουν τον κόσμο για τις αξίες που αντιπροσωπεύει το αθλητικό πνεύμα.

Αθλητές-αθλητικοί παράγοντες: Οι αθλητές να αποτελέσουν υγιή πρότυπα για τη νεολαία με τη συμπεριφορά τους μέσα και έξω από τους αθλητικούς χώρους, να αποβάλλουν το στυγνό επαγγελματισμό και να αγωνίζονται υπεύθυνα και έντιμα. Τα αρμόδια όργανα οφείλουν να τιμωρούν παραδειγματικά τους αθλητές που προβαίνουν σε αντιαθλητικές ενέργειες. Οι ιθύνοντες των ομάδων πρέπει να είναι άξιοι, ανιδιοτελείς και υπεύθυνοι, με στόχο τους την εξάρθρωση των κυκλωμάτων που υπονομεύουν την ισονομία στο χώρο του αθλητισμού.

Κράτος: στάδια και υλικοτεχνική υποδομή, θέσπιση νόμων και αμερόληπτη εφαρμογή τους, αυστηρές ποινές στους υπεύθυνους από τη δικαιοσύνη, απαλλαγή του αθλητισμού από πολιτικές σκοπιμότητες και ποικίλους ανταγωνισμούς, ανάπτυξη και υποστήριξη εγκαταστάσεων και αθλητικών εκδηλώσεων σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Έχοντας ουσιαστικά τελειώσει την παρουσίαση και την ανάδειξη των παραπάνω ιδεών σε σχέση με τον αθλητισμό και τη βία η οποία αναπτύσσεται στον χώρο του, μπορούμε να συμπεράνουμε και να διαμορφώσουμε εμείς σαν μαθητές και σαν προβληματισμένοι νέοι όλα αυτά που συμβαίνουν γύρω μας. Ο κάθε ένας από εμάς σίγουρα έμαθε πολλά πράγματα, προβληματίστηκε και μπορούμε να πούμε βελτιώθηκε κοινωνικά σαν πολίτης αλλά και σαν χαρακτήρας και έφτασε στο συμπέρασμα ότι η καλή παιδεία, η αλλαγή των κοινωνικών δομών και η έγκυρη ενημέρωση είναι το ζητούμενο αν θέλουμε έναν ενεργό πολίτη που θα δραστηριοποιηθεί για την επίλυση των προβλημάτων που τον αφορούν και για τη διαμόρφωση του κοινωνικοπολιτικού γίγνεσθαι. Σε αυτό το πλαίσιο θα ευελπιστούμε για μια κοινωνία με λιγότερη βία, με καλύτερη παιδεία, με ελεύθερο και φιλάθλο πνεύμα, δηλαδή διψασμένο για άθλους, στους πνευματικούς και αθλητικούς στίβους. Ελπίζουμε και εσείς να μάθατε μαζί μας και να σας πείσαμε πως την επόμενη φορά που θα πάτε σε ένα γήπεδο θα έχετε μια κάπως πιο κόσμια συμπεριφορά.

ΠΗΓΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ιστοσελίδες :

1. <http://www.taneasou.net/?p=14180>
2. <http://www.nea-epohi.gr/main/content/μήνυμα-παπούλια-για-τη-βία-στα-γήπεδα>
3. <http://prasinanea.gr/football/article1653923.ece>
4. <http://www.sigmalive.com/news/politics/457408>
5. <http://www.opadoi.gr/forum/index.php?topic=22848.0>
6. <http://ndthessaloniki.gr/?p=1957>
7. www.opengov.gr
8. <http://www.soccerplus.gr/vipiece/11140>
9. <http://www.metarithmisi.gr/el/readArchives.asp?catID=3&subCatID=0&page=11&textID=448>
10. www.niotho-asfalis.gr
11. www.vlioras.com
12. <http://www.vlioras.gr/Philologia/Composition/Via.htm>
13. <http://library.panteion.gr:8080/dspace/bitstream/123456789/729/1/georgiou.pdf>
14. <http://www.freevolution.gr/athl.htm>
15. http://press-gr.blogspot.com/2011/03/blog-post_2974.html
16. <http://www.agorapress.gr/el/news.php?n=240>
17. <http://www.avgi.gr/ArticleActionshow.action?articleID=528397>

Βιβλία :

1. Το φαινόμενο της βίας στα γήπεδα. Ιωαννίδης Κ.
2. Οικογένεια και παραβατικότητα. Κατσιγάρακη Ε. Εκδόσεις Σάκκουλα
3. Περί Χουλιγκανισμού. Μαγγανάς Α.
4. Βοηθήματα - Εκθέσεις Γ Λυκείου. Εκδόσεις Σαβάλλας